

VÝBUCH MUNIČNÍHO SKLADU VE VRBĚTICÍCH A PROBLÉM FÁZOVÁNÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

THE EMERGENCY EVENT IN THE AMMUNITION STORAGE SITE IN VRBĚTICE AND THE THEORY OF EMERGENCY PHASES

Martina KŇAVOVÁ, Bohuslav PERNICA
bohuslav.pernica@upce.cz

Abstract

According to literature, a crisis is usually presented in a wave shape. In addition, this curve, usually derived from a quantity, e.g., the float rate in case of a flood, is often divided into specific stages. But there are some crises which are lacking of sinuate behaviour, e.g. explosions. Thus, they are to measure with any physical quantity only with difficulties in order to distinguish phases of a crisis. This article deals with an alternative representation of such a type of crises. Such an option seems to be a reflection of an emergency event by mass media. So, authors present this idea as a case study on the emergency event in the ammunition storage site in Vrbětice.

Key words

Crisis, phases of a crisis, emergency management, ammunition storage site Vrbětice media analysis.

Úvod

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, v § 2 písm. b) definuje mimořádnou událost jako: „...škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“ Zákon přitom mlčky předpokládá, že mimořádná událost nemá zpravidla dlouhého trvání; tj. její trvání se počítá na hodiny, dny, nanejvýš týdny. Takto k tomu zpravidla přistupuje i teorie fázování mimořádné události, např. Antušák a Kopecký [1 s. 17], kde prostřednictvím vývoje určitého ukazatele, např. pomocí hodnot průtoku vody v korytě vodního toku, lze od sebe oddělit jednotlivé fáze mimořádné události. [2] S odkazem na cykličnost výskytu krizí se používá analogie s teorií fyzikálních (harmonických i neharmonických) vln a teorií kmitání.

V tomto směru se nabízí otázka, jestli lze tento způsob indikace a separace fází mimořádné události skutečně použít u všech mimořádných událostí vyžadujících si aktivaci integrovaného záchranného systému a jestli by nebylo možné použít také alternativní způsob takového měření. Cílem tohoto článku je s využitím případové studie mimořádné události výbuchu muničního skladu ve Vrběticích [6] analyzovat možnost využití mediální analýzy pro fázování mimořádné události, a to zejména pro události, které v duchu výše uvedené definice trvají měsíce či dokonce roky a je také obtížné najít fyzikální veličinu, z které by bylo možné jednoduše odečítat fázování mimořádné události v rámci představy o jejím průběhu ve tvaru vlny.

1 Otázka fázování mimořádné události v případě výbuchu muničního skladu ve Vrběticích

Ačkoliv by se na první pohled mohlo zdát, že fázování mimořádné události, či v širším kontextu i krizové situace, nebo dokonce krizového stavu a obecně krize představuje hlavně

akademický koncept výkladu dynamiky krizí, v praxi může být separace jednotlivých fází mimořádné události jejich vyznačením datem a hodinou velmi důležitá. To zejména v případech právních sporů s fyzickými a právníckými osobami týkajících se zásahu do jejich práv a svobod v důsledku potřeby řešit mimořádnou událost. Rovněž trestné činy spáchané v katastrálním (území obce, okresu, kraje) a časovém prostoru, který je vymezen v rámci krizového stavu, se posuzují přísněji, než v jiných případech. V principu totiž platí, že vyhlášením některého z krizových stavů politickými orgány místní samosprávy (obec, kraj) nebo orgány státu moci výkonné (vláda) a zákonodárné (parlament) se podstatně mění právní postavení jednotlivce. [12] Teorie fázování krizové situace tak má i svou praktickou aplikaci i mimo řídicí praxi a obory věnované řízení a managementu v krizích.

Ve věci fázování dynamiky průběhu mimořádné události či dokonce krize nejenomže neplatí pevná pravidla, či spíše zvyklosti – úzus ustavovaný akademickou diskusí, ale také nelze najít univerzální koncept fázování krizí a krizových situací. Např. čeští autoři Antušák a Kopecký [1 s. 17] fázují krizovou situaci na fázi prevence, korekce, protikrizové intervence/kontrakce, a dále fázi redukce a obnovy. Američan Blanchard ve své *Rukověti krizového řízení...* [4 s. 306] dělí průběh mimořádné události (disaster) na fázi předcházející mimořádné události (pre-disaster phase), fázi viditelného nástupu činitelů zhoršující situaci (pre-impact phase), fázi přímého ohrožení života, zdraví, majetkových hodnot a životního prostředí (impact phase), fázi zvládnání krize, tj. zásah relevantních aktérů a nasazení jejich sil a prostředků snažící se omezit možnost zhoršování situace, tedy dalšímu nárůstu rizika ztráty života, zdraví a škod na majetkových hodnotách a životním prostředí (emergency phase) a nakonec na fázi obnovy, tj. odstranění nepříznivých následků působení činitelů, jež vedly ke způsobení škod na životech, zdraví, majetku a životním prostředí (recovery).

Ve výukových materiálech americké *Federální agentury pro zvládnání mimořádných událostí* (FEMA) [5 s. 6-8], určených právě k ustavení určité uzance, je průběh mimořádné události fázován do šesti částí pojmenovaných v angličtině jako: *pre-disaster phase*, *impact phase*, *heroic phase*, *honeymoon phase*, *disillusionment phase* a *reconstruction phase*. První dvě z fází přitom mají stejný obsah jako u Blancharda. [4 s. 306] Třetí z fází je obsahem shodná s fází označenou jako *emergency phase*. Fáze *honeymoon* označuje bod kulminace a *disillusionment phase* označuje období, kdy po odeznění faktoru, který způsobil mimořádnou událost, lze upřesnit odhad škod a zahájit obnovu. Poslední z fází je nový začátek (*reconstruction phase*), kdy dochází k postupnému odstranění následků mimořádné události, tj. k rekonstrukci území.

Vzhledem k tomu, že nikdy nelze vyloučit opakování mimořádné události, ani nelze vyloučit vznik události doposud ohodnocené nízkou mírou rizika, lze nakonec vždy hovořit o cyklickém propojení jednotlivých fází, které např. v USA [2, 3 s. 20, 35] představují celostní systém složený ze čtyř fází: realizace opatření na snížení možnosti výskytu mimořádné události (mitigation), budování schopností pro co nejúčinnější zvládnutí mimořádné události zakončené jejich zařazením do pohotovosti (preparedness), nasazení těchto schopností v okamžiku výskytu mimořádné události (response) a odstraňování nepříznivých následků působení činitelů, jež vedly ke způsobení škod na životech, zdraví, majetku a životním prostředí (recovery).

V literatuře by bylo jistě možné najít další modely či koncepty fázování krizí, krizových stavů, situací a mimořádných událostí, které rovněž vycházejí z fyzikálních teorií vln a kmitání fyzikálních soustav. Jeden z možných konceptů prezentuje i tab. 1.

Tabulka 1
Fázování mimořádné události/krizové situace (varianta) v kontextu českého krizového zákonodárství

fáze/povinnosti státu v kontextu krizového zákonodárství		krizová situace (s možností definice jako krizový stav)		
		výstraha, varování a vyrozumění	mimořádná událost	
			záchranné práce	likvidační práce
deviace	vybočení z normálu	x	-	-
eskalace (vystupňování)	překročení meze	x	x	-
	náběh	-	x	-
	doznívání	-	x	-
kulminace	vy/vrcholení	-	-	-
pacifikace (návrát k normálu)	odeznívání	-	-	-
	(re-eskalace)	x	-	-
	odeznívání	-	-	-
	odeznění	x	-	x
funkce státu		ochrana obyvatelstva		

pramen: vlastní zpracování

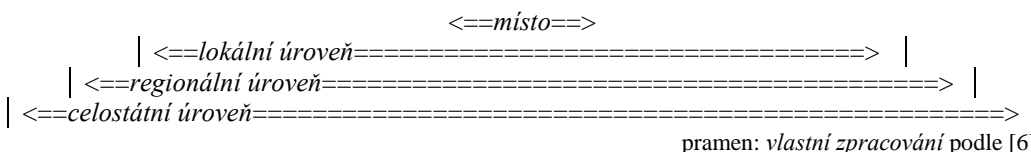
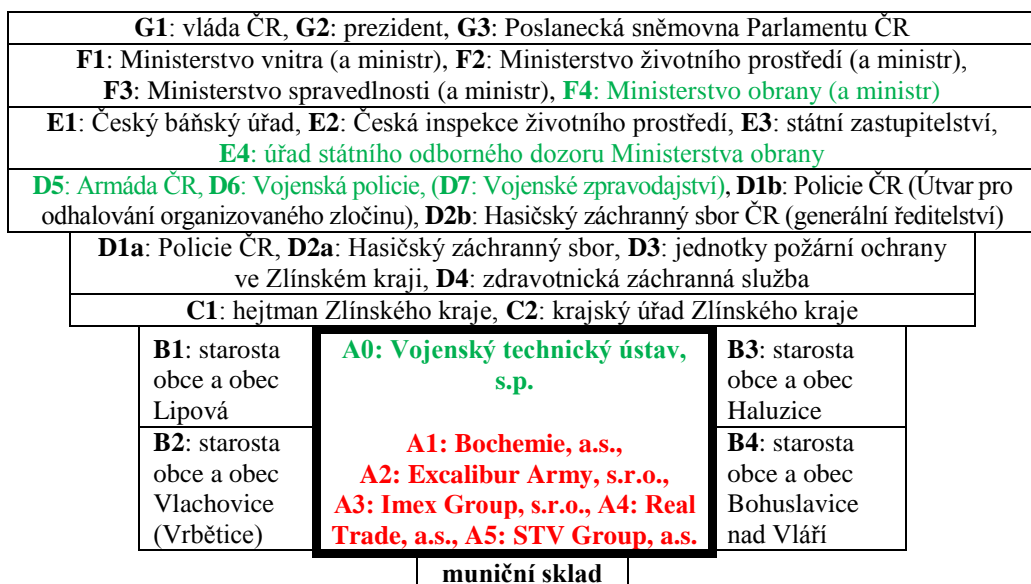
Tab. 1 nabízí alternativní pojmenování fází vývoje průběhu mimořádné události či krize, který pro fázování využívá jednak výpůjčky z cizích jazyků (*deviace* pocházející z lat. *devio* = mimo vymezenou/správnou cestu/směr, *eskalace* pocházející z lat. *ex/scalae, scalae* = žebřík, *kulminace* odvozená z lat. *culmen* = vrchol/nejvyšší bod, *pacifikace* odvozená z lat. *pacificus* = klidný, tichý) [10], jednak etnocentricky využívá i nepřeborné možnosti češtiny jako pružného jazyka týkající se dokonavosti a nedokonavosti sloves a odvozování předponami. Vedle toho tab. 1 propojuje fázovací koncept a definice základních pojmů obsažených v zákoně č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému*, ve znění pozdějších předpisů, a zákoně č. 240/2000 Sb., *... (krizový zákon)*, ve znění pozdějších předpisů. Předpokládá se přitom zjednodušení funkce ochrany obyvatelstva během průběhu krize (mimořádné události) jen na tři činnosti představované jednak záchrannými, jednak likvidačními pracemi, jejichž spuštění by však nebylo možné bez informací ze systému výstrahy, varování a vyrozumění. Ten mnohdy pracuje s veličinou, jejíž měření a dynamika slouží indikaci jednotlivých fází krize, krizového stavu či mimořádné události.

V rámci použití krizového zákona může být řešení mimořádné události spojeno také s vyhlášením krizového stavu, tj. s úředním označením stupně nebezpečnosti mimořádné události pro funkčnost územně samosprávného celku (stav nebezpečí), anebo pro funkčnost státu (nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav) v určeném čase a geograficko-správním prostoru, jsou-li ohroženy základní atributy bezpečnosti těchto sociálních konstruktů definované v čl. 1 zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů. [7] Okamžikem jejich vyhlášení jsou aktivovány mechanismy, které vytvářejí předpoklady pro pacifikaci situace, tj. podle Blancharda [4 s. 306] přechod do *emergency phase* či podle FEMA [5 s. 6-8] přechod do *heroic phase* či přechod do fáze *response* [2, 3 s. 20, 35]. Okamžik vyhlášení takového stavu nebo jeho ukončení (i plynutím lhůty) nebo okamžik aktivace integrovaného systému lze pak považovat za milníky vývoje události uvnitř mimořádné události nebo krizové situace, tj. okamžiky, které jsou natolik systémově důležité, že jsou evidovány a dokumenty obsahující takové záznamy jsou posléze po stanovenou dobu archivovány. Po určitou dobu lze proto rekonstruovat sled jednotlivých dějů spuštěných výskytem mimořádné události.

Koncept fázování mimořádné události v logice analogového signálu, tj. vlny, je vhodný pro modelování mimořádných událostí relativně krátkého trvání, tj. událostí s krátkým cyklem. To není případ mimořádné události výbuchu ve státě provozovaném areálu muničního skladu ve Vlachovicích (Vrběticích). Ta k 31. 7. 2016, kdy stále pokračuje pyrotechnická očista území, zahrnuje 654 dnů, které uplynuly od 16. 10. 2014, kdy byly aktivovány síly a prostředky integrovaného záchranného systému ve Zlínském kraji. [11] Do určité míry „slavnostním“, tj. za přítomnosti předsedy vlády České republiky a jejích některých ministrů, odvozem posledního z 547 nákladních vozů s municí z areálu skladu dne 23. 12. 2015 byly formálně ukončeny záchranné práce, tj.: *„činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.“* A pokračující pyrotechnickou očistu lze od tohoto okamžiku považovat za likvidační práce, tj. za součást činnosti: *„...k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.“*

Samotné fázování mimořádné události ve Vrběticích je komplikované nejenom z pohledu typu krizové události, ale je obtížné rovněž z pohledu množství aktérů zapojených do jejího řešení v rámci integrovaného záchranného systému. Jen do likvidačních prací jsou zapojeny alespoň dvě složky integrovaného záchranného systému nasazující své schopnosti v takovém rozsahu, které ústřední poplachový plán [13] nepředjímal. Základní představu o aktérech mimořádné události a komplikovanosti vztahů si lze udělat z obr. 1, který ukazuje 30 klíčových institucionálních aktérů zapojených do řešení mimořádné události ve Vrběticích rozřazených do arén A až G. Při troše fantazie tak lze celou situaci zachytit v podobě antického amfiteátru, kde muniční sklad lze považovat za jeviště, na kterém vystupují soukromoprávní subjekty, a kolem kterého v různých vzdálenostech operují veřejnoprávní aktéři a v určitých okamžicích vstupují ze svých míst na místo mimořádné události. Čím dále se však nacházejí od tohoto jeviště, tím menší je fyzický dopad mimořádné události na každého aktéra z dané arény. Z pohledu jeho vnímání má mimořádná událost abstraktnější charakter. Čím je však aktér zapojený do řešení mimořádné situace vzdálenější od epicentra dění v prostoru katastrofy obcí dotčených mimořádnou událostí výbuchu v areálu muničního skladu, tím je pro něj také obtížnější odlišit jednotlivé fáze nastalé situace. Existují zde různá zpoždění informace daná organizací bezpečnostního, ekonomického a politického systému.

Obr. 1 je tak arénovým grafem umožňující si udělat představu o hlavních aktérech, jejich místě v systému, vzdálenosti od místa události a o hierarchii vztahů mezi veřejnými aktéry. Soukromé subjekty jsou v grafu vyznačeny červeně, aktéři v působnosti Ministerstva obrany, v jehož majetku byl dříve muniční sklad ve Vrběticích, jsou vyznačeni zeleně. V duchu modelu prezentovaným Pernicou a Zůnou [9] jsou aktéři zařazeni do skupin A až G podle rozsahu jejich územní působnosti a jejich příslušnosti k vymezeným skupinám. Skupinu A představují podnikatelské subjekty, skupinu B tvoří obce a orgány místní samosprávy, skupina C představuje orgány územní samosprávy kraje. Skupina D je tvořena schopnostmi bezpečnostního systému. Skupina E představuje úřady s celostátní působností disponující sítěmi teritoriálních expozitur, jež jsou přiděleny do resortů ve skupině F, v jejichž čele stojí příslušné ministerstvo. Místu výbuchu jsou pak nejvzdálenější aktéři ve skupině ústavních orgánů a činitelů.

*Obr. 1
Hlavní aktéři mimořádné události výbuchu v muničním skladu ve Vrbětících*

2 Mimořádná událost z pohledu sdělovacích prostředků

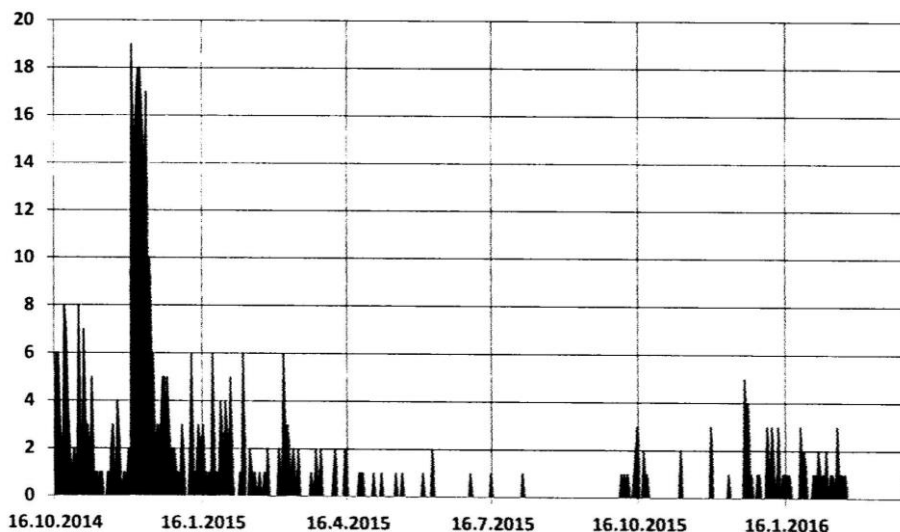
Dopad mimořádné události ve Vrbětících na činnost každého aktéra zařazeného do příslušné arény je odlišný a tudíž měřitelný také jinou veličinou. Zatímco firmám (aréna A) nacházejícím se v areálu skladu vznikaly ekonomické škody, tj. veličinou měření průběhu krize se staly peněžní hodnoty – veličiny jako zisk, obrat, výnosy, ztráta apod., a obyvatelé dotčených obcí (aréna B) byly omezeni ve svobodě pohybu, když museli být dokonce evakuováni. [11] Na složky integrovaného záchranného systému (aréna D) mimořádná událost dopadala prostřednictvím nutnosti dlouhodobého vázání sil a prostředků, které narušovalo jejich řádné plány činnosti. Fáze mimořádné situace tak mohlo být měřeno prostřednictvím průběhu veličin charakterizujících ukazatele výkonnosti těchto složek. Naopak aktéři ve skupinách F a G, zejména jejich političtí představitelé, zaznamenávají dopad mimořádné události především v mediálním prostoru, a proto fáze průběhu krize může mít z jejich pohledu zcela jiný průběh. Na druhou stranu právě mediální průběh krize může u tak dlouho trvajících mimořádných událostí, jako je výbuch muničního skladu ve Vrbětících, představovat alternativní způsob fáze krize.

Do určité míry je totiž výbuch muničního skladu ve Vrbětících událostí jen s místním dopadem, jak lze soudit ze statistických údajů o velikosti území a populace jej obývajících. Podle údajů Českého statistického úřadu [8] se jedná o 2 302 obyvatel rozmístěných na katastru čtyř obcí (557102 Bohuslavice nad Vlárí, 585238 Haluzice, 586871 Lipová a 585955 Vlachovice),

tj. na 4 663 ha. Tuto mimořádnou událost nelze proto z hlediska velikosti dopadu srovnávat např. s povodněmi. Podstatná byla spíše složitost řešení mimořádné události při aplikaci principu subsidiarity, s kterým krizové řízení v České republice pracuje a jehož mechanismus podpory orgánů místní samosprávy silami a věcnými a finančními prostředky ze strany vyšších orgánů samosprávy, státní správy nebo vlády se aktivuje vyhlášením stavu nebezpečí. [14] Pro politické orgány to znamená přenos odpovědnosti z nižší úrovně správy státu na úroveň vyšší a s tím spojený i větší zájem sdělovacích prostředků, neboť událost místního významu se stává událostí s větším dopadem na veřejné mínění.

Díky rozvoji internetu je dnes každá mimořádná událost součástí mediálního prostoru, neboť složky integrovaného záchranného systému o výskytu takové události informují jednak ve formě tiskových prohlášení určených novinářům, jednak jako součást systému varování. To je důležité např. nejenom pro zajištění plynulosti silničního provozu v případě výskytu dopravních nehod, ale také v případě varování obyvatelstva před teroristickou aktivitou. Každá mimořádná událost je dnes opatřena tiskovou zprávou, o které mohou sdělovací prostředky informovat ve svém zpravodajství. Díky monitoringu médií, který si nechávají zpracovávat státní úřady a ministerstva, lze sledovat šíření informací o mimořádné události i její ohlas v mediálním prostoru. Ten nutně nemusí odpovídat vývoji situace na místě mimořádné události.

Pokusili jsme se proto zpracovat frekvenční analýzu výskytu informací o výbuchu muničního skladu ve Vrběticích ve sdělovacích prostředcích, a to v jejich internetové formě. Vybrány byly deníky: Zlínský deník.cz, Lidovky.cz, Idnes.cz, Parlamentní listy, jež vesměs přejímají do celostátního obsahu zprávy z regionů; mají nebo představují regionální redakci ve Zlínském kraji. Zároveň jde o zpravodajské servery bez limitovaného přístupu placením, servery určené běžné veřejnosti a média nabízející svůj obsah placený reklamou, tudíž mají zájem prezentovat informace, o které je mezi veřejností zájem. Monitorováno bylo období od 16. 10. 2014 do 31. 3. 2016, což představovalo přes 600 zpráv. Výsledek frekvenční analýzy je uveden v obr. 2.

pramen: [6]

Obr. 2

Frekvence zpráv o výbuchu státem vlastněného muničního skladu ve Vrběticích

Z obr. 2 je patrné, že pozornost médií, měřená výskytem zprávy o mimořádné události výbuchu muničního skladu ve Vrběticích, má průběh vlny. Od 16. 10. 2014 do 26. 10. 2014 trval zájem sdělovacích prostředků o první výbuch ve skladu. Po druhém výbuchu dne 3. 12. 2014 se zájem médií opět krátkodobě vzedmul, tentokrát však byl dvojnásobný a trval jen do 17. 12. 2014, a to zejména z důvodu svolání mimořádné schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na 12. 12. 2014, která se situací (s velmi malým místním dopadem) v muničním skladu zabývala. [11] Největší pozornost mimořádné události, jako deník s neomezeným přístupem do mediálního prostoru, věnovaly Parlamentní listy, které vykazaly počet zpráv odpovídající zhruba součtu zpráv Lidovek.cz a Idnes.cz vlastněných předsedou strany ANO. Paradoxně, Zlínský deník se události věnoval jen v době zájmu o první a druhý výbuch.

V kontextu tab. 1 by bylo možné mimořádnou událost fázovat jako událost, která eskalovala 16. 12. 2014 a reaskolovala 3. 12. 2014 a z pohledu politiků odpovědných za fungování bezpečnostního systému byla vyřešena dne 12. 12. 2014 mimořádnou schůzí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Tehdy z mediálního hlediska přešla z chronické fáze do stadia vyřešení krize. Zájem sdělovacích prostředků později znovu ožíval, ale šlo o zprávy generované hlavně v důsledku tiskových konferencí a zpráv státních orgánů odpovědných za fungování integrovaného záchranného systému. Z obr. 2 je také patrné, že zájem o událost se ze strany sdělovacích prostředků zvedal ve dnech výročí obou výbuchů.

Závěr

Využití monitoringu médií pro fázování mimořádné události lze považovat za alternativní způsob zorientování se v průběhu mimořádné události, když neexistuje fyzikální veličina, kterou by bylo možné měřit a která by vytvářela obraz fyzikální vlny. Použití mediální analýzy pro fázování mimořádné události je tak vhodné pro události s „digitálním“ průběhem a lokálním dopadem, jako jsou výbuchy a teroristické aktivity.

Příspěvek byl zpracován s podporou IGA Univerzity Pardubice v souvislosti s řešením projektu č. SGS_2016_023 „Ekonomický a sociální rozvoj v soukromém a veřejném sektoru“.

Literatura

- [1] ANTUŠÁK, E. a Z. KOPECKÝ. *Úvod do teorie krizového managementu I*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0548-7.
- [2] BAIRD, ME. *The “Phases” of Emergency Management. Background Paper* [on-line]. Memphis: the Intermodal Freight Transportation Institute (ITFI) / University of Memphis, 2010 [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: <http://www.vanderbilt.edu/vector/research/emmgtpphases.pdf>
- [3] BARBERA, JA. et al., ed. *ICDRM/GWU Emergency Management Glossary of Terms* [on-line]. Washington, D.C.: Institute for Crisis, Disaster, and Risk Management / The George Washington University, 2010 [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: https://www.gwu.edu/~icdrm/publications/PDF/EM_Glossary_ICDRM.pdf
- [4] BLANCHARD, BW. *Guide to Emergency Management and Related Terms, Definitions, Concepts, Acronyms, Organizations, Programs, Guidance, Executive Orders & Legislation. A Tutorial on Emergency Management, Broadly Defined, Past and Present* [on-line]. New York: Federal Emergency Management Agency, 2007 [cit. 2016-06-1].

- Dostupné z: <http://training.fema.gov/hiedu/docs/select%20em-related%20terms%20and%20definitions.doc>
- [5] *Federal Emergency Management Agency Crisis Counselling Assistance and Training Program Guidance. CCP Application Toolkit, Version 4.0 March 2013* [on-line]. New York: Federal Emergency Management Agency, 2013 [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: <http://www.dhhr.wv.gov/healthprep/programs/behavioralhealth/Documents/FEMA%20CCP%20Toolkit.pdf>
- [6] KŇAVOVÁ, M. *Aktéři selhání integrovaného záchranného systému: muniční sklad ve Vrběticích*. Pardubice, 2016. Diplomová práce. Univerzita Pardubice.
- [7] KYSELA, J. Úprava kompetencí ústavních orgánů ČR v oblasti bezpečnosti státu a její možné změny. In: PAVLÍČEK, V., et al., ed. *Bezpečnost České republiky a potřeba ústavních změn. Sborník příspěvků z mezinárodní konference, Praha 18.-19. 9. 2003*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2004, s. 51-59. ISBN 80-85889-57-9.
- [8] *Malý lexikon obcí České republiky. Zlínský kraj. Okres Zlín* [on-line]. [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/36789297/32019915092.xls/34c6432b-468c-492d-930e-c8631d340b58?version=1.1>
- [9] PERNICA, B. a J. ZŮNA. Profesionálové: kvantita, kvalita a příprava. In: BALABÁN, M. a B. PERNICA, eds. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Karolinum, 2015, s. 185-217. ISBN 978-80-246-3150-9.
- [10] REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. 1.vyd. Praha: LEDA. ISBN 80-85927-85-3.
- [11] *Souhrnná zpráva Ministerstva vnitra o postupu řešení mimořádné události v muničním areálu Vrbětice pro mimořádnou schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konanou dne 12. prosince 2014* [on-line]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2014 [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/souhrnna-zprava-k-situaci-ve-vrbeticich.aspx>
- [12] SUCHÁNEK, R. Omezení základních práv v mimořádných situacích. In: PAVLÍČEK, V. a V. JIRÁSKOVÁ, et al., eds. *Právo a bezpečnost státu. Sborník statí*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2002, s. 63-82. ISBN 80-85889.
- [13] *Ústřední poplachový plán integrovaného záchranného systému...*, č.j. MV-102561-2/PO-IZS-2014 [on-line]. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014 [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/ustredni-poplachovy-plan-2014_1.pdf
- [14] VAVERA, F. Zákonodárná a výkonná moc: legitimita a legislative bezpečnostního systému. In: BALABÁN, M. a B. PERNICA, eds. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Karolinum, 2015, s. 70-81. ISBN 978-80-246-3150-9.